

بررسی عوامل مؤثر بر گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی

ام البنین کارگر فلاح^{۱*} و حمید پوریوسفی^۲

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی تاثیر عوامل اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی مؤثر بر گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران پرداخته است. روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع پیمایشی است. جامعه آماری در این تحقیق شامل کلیه دختران و پسران مجرد در گروه سنی ۲۵-۳۹ ساله در شهر تهران است. با توجه به اینکه در آمار نامه‌های استان تهران در سال ۱۳۹۴ تعداد کل مجردها و متأهلها برحسب گروه‌های مختلف سنی بیان شده است، لذا در این تحقیق سه گروه سنی ۲۵،۳۰-۲۹ تا ۳۴ و همچنین ۳۵-۳۹ ساله‌های مجرد که تعداد آنها برابر ۱۶۳۵۲ هستند به عنوان جامعه آماری مدنظر قرار گرفتند. نحوه پیدا کردن نمونه‌ها در این تحقیق براساس خوشه‌های تعیین شده از شهر تهران انجام شد، در این تحقیق از فرمول کوکران برای تعیین حجم نمونه استفاده گردید. که بر اساس فرمول کوکران برابر با ۳۸۳ نفر می‌باشد. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش میدانی و با استفاده از پرسشنامه است. در پژوهش حاضر به منظور اثبات یا رد فرضیه‌های تحقیق از روش همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چندگانه و آزمون استفاده شد و در کلیه تجزیه و تحلیل‌های آماری این پژوهش از نرم افزار spss-19 استفاده شد. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که عوامل اجتماعی اقتصادی و فرهنگی بر گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران تأثیر دارد.

واژگان کلیدی: گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی، گرایش‌های دینی، اعتماد به نفس، سخت‌گیری والدین، لذت از مجردی

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۴/۱۱

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۱/۲۲

۱ دانشجوی کارشناسی ارشد علوم اجتماعی، گرایش پژوهشگری، دانشگاه آزاد تهران شمال
omolbanin.k.f@gmail.com
۲ دکتری روانشناسی اجتماعی، استادیار دانشگاه آزاد تهران شمال

مقدمه

با رشد علم و صنعت در روزگار جدید و گسترش بهداشت و ورود آن به ایران (منابع بیرونی تغییر محیط)، الگوها و ارزش‌های سنتی جامعه ما نیز دستخوش تغییراتی شدت‌تغییرات فوق‌زنجیره‌ای حوادث و اتفاقات بعدی را ایجاد کرد که نتیجه آن منجر به مشکلات و موانعی در امر ازدواج و پذیرش زندگی مجردی جوانان شد (حسین زاده ۱۳۹۰). در صورتی که ازدواج یکی از شاخص‌های مهم برای ارزیابی میزان سلامت و بهداشت جسمی و روانی افراد یک جامعه محسوب می‌شود (مورایاما ۲۰۱۰). در کشور ما که هنجارهای دینی نزد عموم مردم از اهمیت خاصی برخوردار است و جوانان بخش غالب جمعیتی را تشکیل می‌دهند، این ارزیابی در حوزه اخلاق اجتماعی و روحیه جمعی نیز مطرح می‌شود و دامنه تأثیر زندگی مجردی را به حوزه‌های رفتاری و فرهنگی هویتی نسل جوان می‌کشاند. افزایش قابل توجه گرایش جوانان به زندگی مجردی پس از قرن‌ها تجربه ازدواج، پدیده‌ای مهم در حوزه تغییرات اجتماعی به شمار می‌رود (هاینال، ۱۹۶۵).

. موضوع ازدواج و تشکیل خانواده از جمله مسائلی است که مورد بحث ادیان و مذاهب فلاسفه، جامعه‌شناسان، روانشناسان، علمای تعلیم و تربیت، شعرا و نویسندگان و هنرمندان قرار گرفته است. در امر ازدواج تشکیل خانواده اهداف و انگیزه‌هایی چون میل بشر به تداوم نسل، نیاز اقتصادی و نیاز روحی و دخیل بوده که این عوامل در دوره‌های مختلف تاریخ بشری متغیر بوده است (کالدول، ۱۹۸۱). اما آنچه امروزه در میان جوانان به صورت یک چالش اصلی جامعه ایرانی درآمده است، تمایل به زندگی مجردی است. جوانانی که ازدواج نمی‌کنند، جوانانی که فرصت ازدواج نمی‌یابند، جوانانی که به خاطر سنت‌های غلط اجتماعی مجبور به خانه‌نشینی هستند و همچنین جوانانی که می‌خواهند مدت‌های زیادی از عمر خود را مجرد باشند (فرهمند بیگی، ۱۳۸۷).

این مسائل و عواملی دیگر دست به دست هم داده و پدیده زندگی مجردی را به صورت یک مسأله درآورده است. قابل ذکر است که پیامد این پدیده می‌تواند به افزایش اضطراب‌ها و فشارهای عصبی و شیوع افسردگی و اختلالات رفتاری و آسیب

پذیری جنسی بیانجامد و با سپری شدن دوران شور زندگی انگیزه تشکیل خانواده را کم و دخترانی را که به سنین بالا رسیده‌اند از دسترسی به تشکیل خانواده مأیوس کند (آزاد ارمکی، ۱۳۸۶). علت اساسی و مهمی که ضرورت انجام چنین پژوهشی را ایجاب کرد، کاهش میزان ازدواج و افزایش شاخص متوسط زندگی مجردی در کل کشور، به ویژه در شهر تهران بود.

تحقیق پیش رو در نظر دارد به این سولات پاسخ دهد که آیا بین گرایش‌های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران رابطه وجود دارد؟ و آیا بین میزان سخت گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران رابطه وجود دارد؟

هدف از این تحقیق بررسی تأثیر عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران بود.

پیشینه تحقیق

تحقیقات داخل کشور

(اقامتی گشتی، ۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «چالش‌های لذت از زندگی مجردی در شهر رشت» به این نتایج رسید که افرادی که در شهر رشت زندگی مجردی دارند با سه دسته چالش‌های اجتماعی (نگاه بدبینانه اعضای جامعه به زندگی مجردی و دخالت همسایگان)، چالش‌های اقتصادی (گرانی اجاره مسکن و مشکلات مالی ناشی از خرید روزمره زندگی) و چالش‌های فردی (افسردگی ناشی از دوری خانواده، ترس از تنها خوابیدن در منزل و درست کردن غذا روبرو هستند

(پارسه ۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «ازدواج و موانع اجتماعی آن در خانواده‌ها» نشان داد: از آنجائیکه ازدواج عامل پیدایی خانواده و تأخیر و عقب افتادن آن باعث تأخیر در پیدایش و شکل گیری خانواده‌های جدید است موضوع قابل اهمیتی می‌باشد. در این مقاله سعی می‌شود که با رویکرد تحلیلی به بررسی موانع و عوامل مؤثر بر پدیده تأخیر در سن ازدواج جوانان بپردازد. امروزه در ایران ماهیت و اشکال ازدواج و پیامدهای اجتماعی آن در خانواده و جامعه، و به طور کلی الگوی همسرگزینی و نظام خانواده، ازدواج‌های ناموفق و طلاق‌های زود هنگام و بالا رفتن توقعات برای آغاز

زندگی، تغییر در نگرش افراد و عملاً ازدواج را دچار مشکلات جدی کرده است که از جمله افزایش تمایل به زندگی مجردی در جوانان را می‌توان جزو یکی از این مشکلات دانست

برزن (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان « بررسی عوامل مؤثر بر دیرکرد ازدواج دختران شاغل قوه قضائیه» تجزیه و تحلیل داده و یافته‌های زیر نشان می‌دهند بین اعتقادات مذهبی، خانواده، دوستان و آشنایان، درآمد والدین و قومیت و تحصیلات و وضعیت شغلی در آمد نگرش نسبت به سن ازدواج دختران شاغل در قوه قضائیه رابطه وجود دارد و همچنین می‌توان گفت بین رعایت حجاب و تحصیلات والدین و وضعیت شغلی والدین نگرش نسبت به سن ازدواج دختران شاغل در قوه قضائیه رابطه وجود ندارد

قلیلی رنانی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان « بررسی و تدوین معیارهای بومی آمادگی برای ازدواج از دید جوانان، والدین و کارشناسان ازدواج، و ارزیابی میزان آمادگی ازدواج در جوانان شهر اصفهان» از نتایج بخش کیفی تحقیق ۱۱ مفهوم کفایت عقلی، آمادگی اخلاقی، مدیریت هیجان، آمادگی شخصیتی، سلامت روان شناختی، نقش‌های مربوط به خانواده، مهارت ارتباط، آمادگی جسمی، آمادگی مالی، آمادگی خانوادگی و آمادگی اجتماعی برای معیارهای آمادگی ازدواج به دست آمد. این مفاهیم در نهایت در مقوله‌های آمادگی فردی، آمادگی بین فردی، و آمادگی زمینه‌ای قرار گرفت. یافته‌های بخش کمی تحقیق نیز نشان داد که آمادگی کلی ازدواج در جوانان اصفهان و آمادگی آنها در حیطه‌های مهارت بین فردی و آمادگی زمینه‌ای به طور معناداری از متوسط پایین تر است، اما میانگین آمادگی فردی به طور معناداری از میانگین بالاتر بود. بین دختران و پسران در خصوص آمادگی کلی برای ازدواج تفاوت معناداری یافت نشد. هیچ کدام از متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات و اشتغال در آمادگی ازدواج تأثیر نداشت. به جز خرده مقیاس کفایت عقلی، تفاوت معناداری از نظر سایر خرده مقیاس‌ها بین پسران و دختران مشاهده نشد

اسمایلی (۱۳۸۹) در تحقیقی با عنوان « بررسی عوامل اجتماعی مؤثر در افزایش زندگی مجردی در بین جوانان کشور ایران» به این نتیجه دست یافت، بین وضعیت اشتغال، نوع

شغل، میزان تحصیلات جوانان، عدم حمایت مؤسسات دولتی، با افزایش زندگی مجردی در بین جوانان رابطه معنی داری مشاهده شده است.

کنعانی (۱۳۸۵) در مطالعه‌ای با عنوان «پیوند سنت و نوسازی در افزایش سن ازدواج: نمونه مورد مطالعه ترکمن‌ها» به این نتیجه دست یافت که عامل نوسازی در افزایش سن ازدواج تأثیر فراوانی داشته است که این عامل خود را در قالب سطح تحصیلات به طور عمیق نشان داده است.

کاظمی پور (۱۳۸۳) در تحقیقی با عنوان «تحول سن ازدواج زنان در ایران و عوامل جمعیتی مؤثر بر آن» بر این باور است که با افزایش میانگین سنی ازدواج زنان فاصله اختلاف سنی زوجین با کاهش بیشتر همراه است. بین سن ازدواج، سواد، تحصیلات، قومیت، محل سکونت در شهر و روستا و بطور کلی پایگاه اقتصادی اجتماعی افراد ارتباط وجود دارد.

آستین افشان (۱۳۸۰) در تحقیقی با عنوان «بررسی اجمالی روند تحولات ازدواج در ایران و تأثیر عوامل اجتماعی - جمعیتی بر آن بین سال‌های ۱۳۵۵-۷۵» انجام داده است. بر اساس نتایج بدست آمده، میزان باسوادی و به ویژه تحصیلات عالی، یکی از مهمترین فاکتورهای مؤثر در تأخیر ازدواج و گرایش به زندگی مجردی است

اسکندری و چراتی (۱۳۸۷) در تحقیقی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر تأخیر ازدواج در ایران با تأکید بر استان گلستان» چرایی و شناخت علت تأخیر ازدواج جوانان و عواملی که در تأخیر ازدواج جوانان جامعه شهرستان گنبد کاووس مورد پژوهش و دارای اهمیت می‌باشد، را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج بررسی نشان می‌دهد که بین متغیرهای ادامه تحصیل و بالا بودن انتظارات و سخت‌گیری در انتخاب همسر و نداشتن شغل مناسب و فقر خانواده و موقعیت اجتماعی خانواده و وضع ظاهری با تأخیر ازدواج جوانان رابطه معنی داری وجود دارد.

تحقیقات خارج کشور

رویوسی و ویلز (۲۰۰۸) در پژوهشی با عنوان «تأثیر تحصیلات و اشتغال زنان بر تأخیر در ازدواج» نشان دادند بر اساس مدل دیکسون سه متغیر در تأخیر ازدواج تأکید می‌ورزد که عبارتند از: دسترسی، امکان و تمایل. هرچه گزینش همسر آزادتر، میزان

توقعات اجتماعی بیشتر و فشار اجتماعی بر تمایل فرد بیشتر باشد سن ازدواج نیز افزایش می‌یابد در این پژوهش رابطه معنی‌داری بین تحصیلات، منزلت شغل و تأخیر در ازدواج وجود دارد. رگرسیون تحلیل مبین آن است که متغیرهای موجود در این تحقیق ۴۶٪ از تأخیر و تغییر در ازدواج را تبیین و پیش‌بینی می‌کند.

همیلتون و سیون (۲۰۰۷) در مقاله‌ای با عنوان طبقه، جنسیت و ازدواج، نقش عوامل اجتماعی را در افزایش تقاضا برای ازدواج بین مردان و زنان به این نتیجه رسیدند که تقاضای ازدواج برای افراد بستگی به وضعیت اقتصادی اجتماعی افراد دارد. به این معنا که افرادی که در سطح وضعیت اقتصادی اجتماعی بالاتری قرار دارند، تقاضای ازدواج تقاضای ازدواج برای آنها بیشتر است همچنین افرادی که در سطح وضعیت جنسیتی به برابری رسیده‌اند تقاضای ازدواج برای آنها بیشتر است.

نیتلس و لیوینگر (۲۰۰۴) در مقاله‌ای با عنوان «انتظارات نقش جنسیتی و سطح خودخواهی در ارتباط با مشکلات ازدواج» به این نتیجه رسیدند که تفاوت‌های سنی همسران بزرگترین مشکل در زندگی زناشویی آنها بوده است و انتظارات نقش برابری جنسیتی، خودخواهی در ارتباط با مشکلات ازدواج را کاهش می‌دهد.

ویرا و همکاران (۲۰۰۰) در مقاله‌ای با عنوان «در جستجوی طلا: وضعیت‌های بدست آوردن و از دست دادن در ناهمگنی سن ازدواج» به این نتیجه رسیدند که برخلاف باورهای رایج، وضعیت اقتصادی همسران به تنهایی نمی‌تواند نگرش آنها را به سوی درآمد شوهران نشان دهد بلکه احترام متقابل نیز عامل تعیین‌کننده‌ای در این راستا است.

مبانی نظری تحقیق

تأخیر در ازدواج و گرایش جوانان به زندگی مجردی به عنوان یک متغیر وابسته توسط صاحب‌نظران مختلف اقتصادی و اجتماعی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است، به نظر اقتصاددانان در دوره‌های رکود و به طور کلی بحران‌های اقتصادی و بدی محصول و نیز بحران‌های سیاسی و طبیعی چون جنگ، انقلاب و زلزله ازدواج به تأخیر می‌افتد (سگالن، ۱۳۷۰). از دیدگاه جامعه‌شناسی، ازدواج یک قرارداد اجتماعی و ضامن بقای نسل انسان است و آرامش و امنیت در یک جامعه نتیجه ازدواج سالم و محیط آرام بخش خانواده است. از دید روانشناسی ازدواج یکی از بالاترین ترکیبات روانی را در بر دارد. از نظر پزشکی، بیشترین ضایعات انسانی و بیماری‌ها، متوجه

افراد مجرد است و سهم ازدواج در کاهش آن حائز اهمیت است. از نظر علمای اخلاق، ازدواج می‌تواند از اشاعه فساد و فحشاء و رفتارهای ناپسندی که می‌تواند پیامد مستقیم عنان گسیختگی غرایز جنسی باشد جلوگیری کند و یکی از پایه‌های حفظ سلامت جامعه است. از دیدگاه اسلام ازدواج ضمن دارا بودن همه ویژگی‌های لازم در حفظ روابط خانوادگی و اجتماعی و بقا نسل و جلوگیری از انحراف‌های مختلف، عبادت به شمار می‌آید و راهی است که به کمال انسان منتهی می‌شود (عبداللهی، ۱۳۶۶)

نظریه‌های اقتصادی

نظریه‌های اقتصادی درباب گرایش به زندگی مجردی و مجرد قطعی و تأخیر در امر ازدواج را می‌توان به عنوان نظریه‌های انتخاب عقلانی اطلاق کرد که سعی دارند با تکیه بر مدل‌های اقتصاد خرد کاربردی، به تبیین دلایل گرایش به زندگی مجردی و مجرد قطعی در بین مردان و زنان پردازند (فریدمن و همکاران، ۱۹۹۴) این گروه از صاحب‌نظران، دگرگونی در رفتار خانواده را به کمک عوامل اقتصادی و نهادی تبیین کرده و در وهله نخست بر تغییراتی تأکید می‌نمایند که در بازار کار رخ داده‌اند. این نظریه‌ها بر این فرض پایه‌اند که رفتار انسانی هدف محور بوده و افراد، آن نوع استراتژی‌های رفتاری را بروز می‌دهند که آنها را به سمت نیل به این هدف هدایت می‌کنند. نظریه‌های انتخاب عقلانی بیشتر به تحلیل وابستگی بین تحصیلات و تشکیل خانواده می‌پردازند.

این نظریه‌ها پایه خود را بیشتر بر این ایده می‌گذارند که منبع نهادی یک جامعه بر رفتار تأثیر می‌گذارد (خصوصاً در سطح کلان ساختاری)، زیرا این منبع محرک‌هایی را برای برانگیختن رفتار تعریف می‌کند (کلمن و فارارو، ۲۰۰۳) در یک چارچوب انتخاب، بافت و شرایط تعیین می‌کند که فرد تا چه اندازه در تعیین اولویت‌هایش و به همین سیاق تخصیص زمان و انرژی مخیر است. به عبارتی، این بافت و شرایط گزینه‌هایی را تعریف می‌کند که فرد می‌تواند از بین آنها دست به گزینش بزند (ویلکنسز، ۱۹۸۹). در مجموع، نظریه‌های انتخاب عقلانی، نوعی نظریه هزینه - فایده است که در تحلیل‌های اقتصاد خرد کاربردی برای تحلیل ازدواج به کار می‌روند (گروسبارد - شچمن، ۲۰۱۰)

نظریه‌های جامعه‌شناختی

نظریه‌های جامعه‌شناسی، به عنوان نظریه‌های هنجاری، در تحلیل افزایش گرایش به

زندگی مجردی و مجرد قطعی، به تبیین تغییرات حاصله در خانواده در زمینه ارزش‌ها، خواسته‌ها و انتظارات می‌پردازند. نظریه پردازان این دسته از نظریه‌ها در تحلیل خود در زمینه تحول‌گرایی به زندگی مجردی بر سکولاریزاسیون، فردگرایی، اهمیت روبه رشد استقلال و خودمختاری و ایدئولوژی‌های جدید در رابطه با نقش‌های جنسیتی تأکید دارند. این دسته از نظریه پردازان در عین حال که به تأثیر عوامل ساختاری و اقتصادی واقفند و آن را به اهمال نمی‌گیرند، بیشتر بر این فرضاند که نوسازی، تغییرات فناوری و توسعه شرایط اجتماعی موجب بروز تغییراتی در ارزش‌ها و ترجیحات شده‌اند که در نهایت تمامی آنها تغییر در رفتار فرد رادر پی داشته‌اند. همچنین، صاحب‌نظران نظریه‌های هنجاری در خصوص افزایش زندگی مجردی و مجرد قطعی بر این باورند که پخش ارزش‌ها (اعم از مدرن، پست مدرن و فرامادیگرایی) به گونه‌ای با پیشرفت تحصیلی ارتباط دارد (فریدمن و همکاران، ۱۹۹۴)

نظریه‌های جمعیت‌شناختی

در میان نظریه‌های جمعیت‌شناسی مرتبط با زندگی مجردی و مجرد قطعی، نظریه‌گذار جمعیتی دوم ۱۱ مهم‌ترین نظریه می‌باشد. نظریه‌گذار جمعیتی دوم بر تأثیر هماهنگی عوامل اقتصادی و اجتماعی (به ویژه تضعیف کنترل هنجاری و افزایش استقلال اقتصادی)، فرهنگی (سکولاریزاسیون) و فناوری مدرن (جلوگیری از حاملگی) بر افزایش‌گرایی به زندگی مجردی و مجرد قطعی تأکید دارد. این عوامل، در کنار همدیگر، ترجیحات و سلیق افراد را به سمت فردگرایی، آزادی و استقلال تغییر داده و در نتیجه باعث کاهش‌گرایی به زندگی مجردی شده‌اند. بنابراین، طبق نظریه‌گذار جمعیتی دوم، افزایش تصاعدی در خودمختاری فردی در زمینه‌های اخلاقی، مذهبی و سیاسی، اساس تغییرات صورت گرفته در تشکیل خانواده است سکولاریسم، جنبش‌های رهایی‌بخش، گسترش ارزش‌های فرامادیگرایی (نظیر توسعه شخصی و خودشکوفایی)، تردید نسبت به نهادها و افزایش بیتابی نسبت به دخالت افراد بیرونی در زندگی شخصی (از هر نوع منبع اقتدار) جزء جنبه‌های مختلف تحول در ارزش‌ها هستند که به نوبه خود باعث شده‌اند تا فرد بر طبق اراده آزاد خود برای زندگی خود تصمیم بگیرد. بنابراین، کاهش ازدواج و

افزایش جایگزین‌هایی مانند زندگی مجردی و مجرد قطعی را می‌توان نمود نگرش غیرهم‌نوا و اعتراض علیه منابع اقتدار و همچنین شیوه‌ای برای آشکارسازی آزادی فردی در مقابل قراردادها و عرف دانست. بنابراین، پیش‌قراولان این رفتار جدید، عموماً افراد تحصیل‌کرده‌تر، سکولارتر و خودمختارتر و در نتیجه کسانی هستند که برای روابط عاطفیشان، خواستار فراهم بودن حداقل شرایط لازم زندگی هستند. از طرفی، هرچه محدودیت کمتری برای نسل‌های جوانتر وجود داشته باشد، آن‌ها نسبت به پذیرش رفتارهایی که به قبول تعهد و مسئولیت ختم می‌شود، بی‌خیالتر می‌شوند. از این رو، آن‌ها گرایش دارند از آن دسته انتخاب‌هایی که امکان بازگشت در مورد آنها وجود ندارد و یا خیلی الزام آورند، اجتناب کنند (روزینا و فرابونی، ۲۰۱۰)

روش تحقیق

جامعه آماری

جامعه آماری در این تحقیق شامل کلیه دختران و پسران مجرد در گروه سنی ۲۵-۳۹ ساله شهر تهران در سال ۱۳۹۴ است. با توجه به اینکه در آمار نامه‌های استان تهران تعداد کل مجردها و متأهل‌ها برحسب گروه‌های مختلف سنی بیان شده است، لذا در این تحقیق سه گروه سنی ۲۹،۳۰-۲۵ تا ۳۴ و همچنین ۳۵-۳۹ ساله‌های مجرد که تعداد آنها برابر ۱۶۳۵۲ هستند به عنوان جامعه آماری مدنظر قرار می‌گیرند

محاسبه حجم نمونه و محاسبه حجم نمونه

با توجه به اینکه حجم نمونه براساس فرمول کوکران برابر ۵/۳۷۵ نفر بدست آمد، محقق برای بالا رفتن پایایی ابزار تحقیق تعداد ۳۸۰ نفر به عنوان نمونه در نظر گرفته می‌شود. نحوه پیدا کردن نمونه‌ها در این تحقیق براساس خوشه‌های تعیین شده از شهر تهران انجام خواهد گرفت. در این تحقیق از فرمول کوکران برای تعیین حجم نمونه استفاده شده است. که بر اساس فرمول کوکران برابر با ۳۸۳ نفر می‌باشد.

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)} = \frac{\frac{(1/96)^2 (0/5)(0/5)}{(0/05)^2}}{1 + \frac{1}{187448} \left(\frac{(1/96)^2 (0/5)(0/5)}{(0/05)^2} - 1 \right)} = 383$$

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

در پژوهش حاضر جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده می‌شود. شاخص‌های آماری توصیفی مورد استفاده عبارتند از: جداول فراوانی، درصد، میانگین، انحراف استاندارد و ترسیم نمودارها جهت عینی‌تر شدن نتایج بدست آمده، از طرفی به منظور اثبات یا رد فرضیه‌های تحقیق از روش همبستگی پیرسون، آزمون t، تحلیل رگرسیون چند متغیره گام به گام و تحلیل رگرسیون لجستیک استفاده خواهد شد و در کلیه تجزیه و تحلیل‌های آماری این پژوهش از نرم افزار SPSS-۱۹ استفاده می‌شود.

یافته‌ها و توصیف داده‌ها

جدول ۱ نشان دهنده وضعیت میانگین نمره پاسخگویان از متغیرهای اعتماد به نفس، برابری جنسیتی، گرایش‌های دینی، لذت از مجردی، سخت‌گیری‌های والدین و سبک فرزندپروری را نشان می‌دهد.

جدول ۱-۳ میزان آلفای کرونباخ (پایایی) گویه‌های هر طیف

مقدار آلفا بعد از اصلاح و حذف		مقدار آلفا قبل از اصلاح و حذف		نام طیف
مقدار آلفا	تعداد گویه	مقدار آلفا	تعداد گویه	
۰/۹۲	۹	۰/۷۴	۱۰	گرایش‌های دینی
۰/۸۶	۴	۰/۶۶	۷	دخالت والدین

فرضیه اول

بین گرایش‌های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران رابطه وجود دارد.

ضریب همبستگی پیرسون

جدول ۲. محاسبه ضریب همبستگی پیرسون بین گرایش‌های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی

مجردی و مجرد قطعی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	ضریب همبستگی	سطح معناداری
گرایش‌های دینی افراد	۲۹.۱۶	۶.۳۴	۰.۴۳	۰.۰۰۰

بررسی عوامل مؤثر بر گرایش جوانان به زندگی.....۶۳

همانطور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، بین گرایش‌های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی با توجه به سطح معناداری به دست آمده (۰.۰۰۰) و ضریب همبستگی (۰.۴۳) می‌توان استدلال کرد که بین گرایش‌های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی رابطه معناداری وجود دارد. مطابق با نتایج به دست آمده می‌توان چنین عنوان کرد که گرایش‌های دینی افراد بالا و پایین آمدن شدت آن در افزایش یا کاهش گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی تأثیر دارد. لذا فرضیه مذکور تأیید می‌گردد. بر این اساس رابطه مذکور بین دو متغیر فوق در سطح حداقل ۹۵ درصد معنادار است. بنابراین بین گرایش‌های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران ارتباط معناداری وجود دارد.

جدول ۳. همبستگی بین متغیرها

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف معیار خطا	دوربین واتسون
۰.۴۳۱	۰.۱۸۶	۰.۱۸۰	۰.۳۱۶۴۷	۲.۰۶۸

همبستگی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته برابر با ۰.۴۳۱ است. ضریب تعیین ۰.۱۸۶ بدست آمده و این مقدار نشان می‌دهد که ۱۹ درصد تغییرات گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی به گرایش‌های دینی افراد مربوط می‌شود. چون این مقدار درجه آزادی را در نظر نمی‌گیرد لذا از ضریب تعیین تعدیل شده برای این منظور استفاده می‌شود که آن هم در این آزمون برابر با ۱۸ درصد است. با توجه به اینکه مقدار آماره دوربین واتسون در فاصله استاندارد ۱.۵ تا ۲.۵ قرار دارد، در نتیجه استقلال باقیمانده‌ها را نتیجه

۶۴..... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال یازدهم، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۶

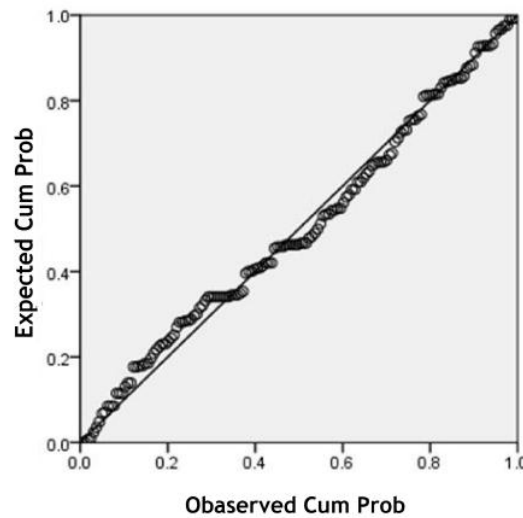
می‌گیریم. با توجه به شاخص‌هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است.

جدول ۴. آزمون تحلیل واریانس برای معناداری رگرسیون

مدل	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	sig
رگرسیون	۳.۴۲۶	۱	۳.۴۲۶		
باقیمانده	۱۵.۰۲۳	۳۷۰	۰.۱۰۰	۳۴.۲۱۰	۰.۰۰۰
کل	۱۸.۴۵۰	۳۷۹			

با توجه به جدول فوق سطح معنی‌داری محاسبه شده برای این آماره برابر ۰.۰۰۰ بوده و نشان از معنی‌دار بودن رگرسیون در سطح ۰.۰۵٪ دارد. نمودار هیستوگرام رسم شده در مورد مدل رگرسیون فرض نرمال بودن داده‌ها را تأیید کرده بنابراین مدل رگرسیونی خطی برآورد شده مورد قبول است.

گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی: Dependent Variable:

نمودار ۱. هیستوگرام مدل رگرسیون فرض نرمال بودن داده‌ها

جدول ۵. معنادار بودن ضرایب رگرسیونی گرایش های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی

Sig.	t	ضرایب غیر استاندارد			مدل
		ضرایب استاندارد شده	Std. Error	B	
۰/۰۰۰	۱۹/۰۷۰	Beta	۰/۱۵۳	۲/۹۱۹	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۵/۸۴۹	۰/۴۳۱	۰/۰۴۶	۰/۲۶۸	گرایش های دینی افراد

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می باشد که در جدول فوق آمده است. می توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقاء پیدا خواهد کرد. یا به عبارتی با ارتقای یک واحد گرایش های دینی افراد، ۰/۲۶۸ واحد انحراف معیار گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی افزایش پیدا خواهد کرد، در نتیجه ارتباط مثبت دارند. آزمون مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل نشان داده شده است که این مقدار برای این متغیر برابر ۰/۰۰۰ بوده است، در نتیجه در گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی مؤثر است..

فرضیه دوم

بین میزان سخت گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران رابطه وجود دارد.

ضریب همبستگی پیرسون

جدول ۶. محاسبه ضریب همبستگی پیرسون بین سخت گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	ضریب همبستگی	سطح معناداری
سخت گیری والدین	۱۰/۳۹	۳/۶۱	۰/۴۱۴	۰/۰۰۰

نتایج این جدول بیانگر رابطه بین سخت گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران می باشد. همانطور که در جدول ملاحظه می شود، بین میزان سخت گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی با توجه به

۶۶..... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال یازدهم، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۶

سطح معناداری به دست آمده که برابر (۰.۰۰۰) می‌باشد و ضریب همبستگی مثبت (۰.۴۱۴)، می‌توان استدلال کرد که بین دو متغیر مذکور رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد و با افزایش میزان سخت‌گیری والدین، گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی افزایش می‌یابد. بنابراین این همبستگی به صورت مثبت معنی‌دار است و بین سخت‌گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران ارتباط معناداری وجود دارد..

جدول ۷. همبستگی بین متغیرها

دوربین واتسون	انحراف معیار خطا	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی
۱.۹۷۵	۰.۳۲۶۳۹	۰.۱۲۸	۰.۱۳۴	۰.۴۱۴

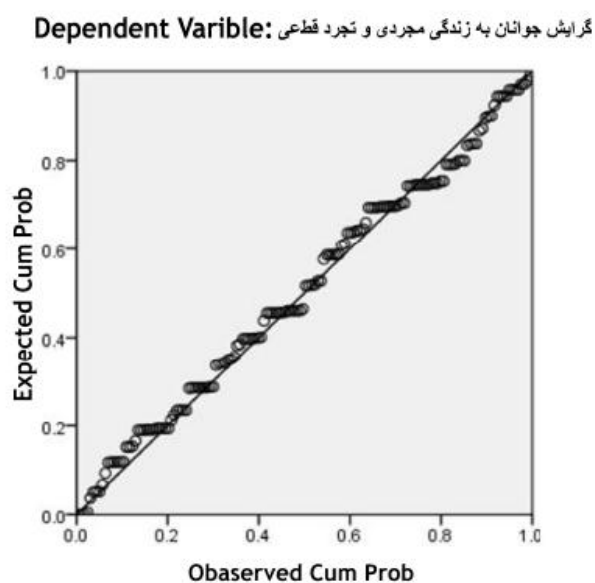
همبستگی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته برابر با ۰.۴۱۴ است. ضریب تعیین ۰.۱۳۴ بدست آمده و این مقدار نشان می‌دهد که ۱۳ درصد تغییرات گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی به سخت‌گیری والدین مربوط می‌شود. چون این مقدار درجه آزادی را در نظر نمی‌گیرد لذا از ضریب تعیین تعدیل شده برای این منظور استفاده می‌شود که آن هم در این آزمون برابر با ۱۳ درصد است. با توجه به اینکه مقدار آماره دوربین واتسون در فاصله استاندارد ۱.۵ تا ۲.۵ قرار دارد، در نتیجه استقلال باقیمانده‌ها را نتیجه می‌گیریم. با توجه به شاخص‌هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است.

جدول ۸. آزمون تحلیل واریانس برای معناداری رگرسیون

مدل	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	sig
رگرسیون	۲.۴۷۰	۱	۲.۴۷۰		
باقیمانده	۱۵.۹۸۰	۳۷۰	۰.۱۰۷	۲۳.۱۸۲	۰.۰۰۰
کل	۱۸.۴۵۰	۳۷۹			

۶۷..... بررسی عوامل مؤثر بر گرایش جوانان به زندگی

با توجه به جدول فوق سطح معنی داری محاسبه شده برای این آماره برابر ۰.۰۰۰ بوده و نشان از معنی دار بودن رگرسیون در سطح ۰.۰۹۵٪ دارد. نمودار هیستوگرام رسم شده در مورد مدل رگرسیون فرض نرمال بودن داده‌ها را تأیید کرده بنابراین مدل رگرسیونی خطی برآورد شده مورد قبول است.

نمودار ۲. هیستوگرام مدل رگرسیون فرض نرمال بودن داده‌ها

جدول ۹. معنادار بودن ضرایب رگرسیونی سخت گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و

تجرد قطعی

Sig.	t	ضرایب غیر استاندارد			مدل
		ضرایب استاندارد شده	Std. Error	B	
۰/۰۰۰	۱۶.۷۳۲	Beta	۰.۱۷۷	۲.۹۵۹	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۴.۸۱۵	۰.۴۱۴	۰.۰۵۳	۰.۲۵۸	سخت گیری والدین

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می‌باشد که در جدول فوق آمده است. می‌توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقاء پیدا خواهد کرد. یا به عبارتی با ارتقای یک واحد سخت‌گیری والدین، ۰.۲۵۸ واحد انحراف معیار گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجردی افزایش پیدا خواهد کرد در نتیجه ارتباط مثبت دارند. آزمون t مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل نشان داده شده است که این مقدار برای این متغیر برابر ۰.۰۰۰ بوده است، در نتیجه در گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجردی قطعاً مؤثر است..

نتیجه‌گیری

بین گرایش‌های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجردی قطعاً در شهر تهران رابطه وجود دارد.

نتایج ضریب همبستگی پیرسون: با توجه به نتایج همانطور که ملاحظه شد، بین گرایش‌های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجردی قطعاً با توجه به سطح معناداری به دست آمده و ضریب همبستگی می‌توان استدلال کرد که بین گرایش‌های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجردی قطعاً رابطه معناداری وجود دارد. مطابق با نتایج به دست آمده می‌توان چنین عنوان کرد که گرایش‌های دینی افراد و بالا و پایین آمدن شدت آن در افزایش یا کاهش گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجردی قطعاً تأثیر دارد. لذا فرضیه مذکور تأیید می‌گردد بر این اساس رابطه مذکور بین دو متغیر فوق در سطح حداقل ۹۵ درصد معنادار است. بنابراین بین گرایش‌های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجردی قطعاً در شهر تهران ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج برازش مدل رگرسیونی: با توجه به نتایج همبستگی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته برابر و ضریب تعیین بدست آمده، این مقدار نشان می‌دهد که ۱۹ درصد تغییرات گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجردی قطعاً به گرایش‌های دینی افراد مربوط می‌شود. چون این مقدار درجه آزادی را در نظر نمی‌گیرد لذا از ضریب تعیین تعدیل شده برای این منظور استفاده می‌شود که آن هم در این آزمون برابر با ۱۸ درصد است. با توجه به اینکه مقدار آماره دوربین واتسون در فاصله استاندارد ۱.۵ تا ۲.۵ قرار دارد، در نتیجه استقلال

باقیمانده ها را نتیجه می گیریم. با توجه به شاخص هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است.

نتایج آزمون تحلیل واریانس برای معناداری رگرسیون: توجه به نتایج آزمون فوق سطح معنی داری محاسبه شده برای این آماره نشان از معنی دار بودن رگرسیون در سطح ۰.۰۹۵٪ دارد. نمودار هیستوگرام رسم شده در مورد مدل رگرسیون فرض نرمال بودن داده ها را تأیید کرده بنابراین مدل رگرسیونی خطی برآورد شده مورد قبول است. معنادار بودن ضرایب رگرسیونی گرایش های دینی افراد و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی: متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می باشد که در جدول فوق آمده است. می توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقاء پیدا خواهد کرد. یا به عبارتی با ارتقای یک واحد گرایش های دینی افراد، ۰.۲۶۸ واحد انحراف معیار گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی افزایش پیدا خواهد کرد، در نتیجه ارتباط مثبت دارند. آزمون همبستگی به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل نشان داده شده است که این مقدار برای این متغیر برابر ۰.۰۰۰ بوده است، در نتیجه در گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی مؤثر است.

نتایج فرضیه فوق همراستا با نتایج پژوهش های برزن (۱۳۹۲) می باشد: اودر پژوهشی با عنوان « بررسی عوامل مؤثر بر دیرکرد ازدواج دختران شاغل قوه قضائیه » تجزیه و تحلیل داده و یافته های زیر نشان می دهند بین اعتقادات مذهبی، خانواده، دوستان و آشنایان، در آمد والدین و قومیت و تحصیلات و وضعیت شغلی در آمد نگرش نسبت به سن ازدواج دختران شاغل در قوه قضائیه رابطه وجود دارد و همچنین می توان گفت بین رعایت حجاب و تحصیلات والدین و وضعیت شغلی والدین نگرش نسبت به سن ازدواج دختران شاغل در قوه قضائیه رابطه وجود ندارد.

بین میزان سخت گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران رابطه وجود دارد.

نتایج ضریب همبستگی پیرسون: نتایج بیانگر رابطه بین سخت گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران می باشد

همانطور که ملاحظه شد بین میزان سخت‌گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی با توجه به سطح معناداری به دست آمده و ضریب همبستگی مثبت می‌توان استدلال کرد که بین دو متغیر مذکور رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد و با افزایش میزان سخت‌گیری والدین، گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی افزایش می‌یابد. بنابراین همبستگی، به صورت مثبت معنی‌دار است و بین سخت‌گیری والدین و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی در شهر تهران ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج برآزش مدل رگرسیونی: نتایج همبستگی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته و ضریب تعیین بدست آمده، نشان می‌دهد که ۱۳ درصد تغییرات گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی به سخت‌گیری والدین مربوط می‌شود. چون این مقدار درجه آزادی را در نظر نمی‌گیرد لذا از ضریب تعیین تعدیل شده برای این منظور استفاده می‌شود که آن هم در این آزمون برابر با ۱۳ درصد است. با توجه به اینکه مقدار آماره دوربین واتسون در فاصله استاندارد ۱.۵ تا ۲.۵ قرار دارد، در نتیجه استقلال باقیمانده‌ها را نتیجه می‌گیریم. با توجه به شاخص‌هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است.

نتایج آزمون تحلیل واریانس برای معناداری رگرسیون: با توجه به نتایج فوق، سطح معنی‌داری محاسبه شده برای این آماره نشان از معنی‌دار بودن رگرسیون در سطح ۰.۹۵٪ دارد. نمودار هیستوگرام رسم شده در مورد مدل رگرسیون فرض نرمال بودن داده‌ها را تایید کرده بنا بر این مدل رگرسیونی خطی برآورد شده مورد قبول است.

نتایج معنادار بودن ضرایب رگرسیونی میزان اعتماد به نفس جوانان و گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی: متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می‌باشد که با توجه به نتایج می‌توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته کاهش پیدا خواهد کرد. یا به عبارتی با ارتقای یک واحد میزان اعتماد به نفس جوانان، ۰.۲۳۷- واحد انحراف معیار گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی کاهش پیدا خواهد کرد، در نتیجه ارتباط منفی دارند. آزمون F مربوط به ضرایب رگرسیون نیز

در این جدول برای متغیر مستقل نشان داده شده است که این مقدار برای این متغیر برابر ۰۰۰/۰ بوده است، در نتیجه در گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی مؤثر است. نتایج فرضیه فوق همراستا با نتایج پژوهش‌های خو و کنتری (۲۰۱۵)، یوسف زاده (۲۰۰۸)، صادقی (۱۳۹۱) و تیاری (۱۳۹۲) می‌باشد: تیاری (۱۳۹۲) در پژوهشی نشان داد زمان ازدواج و تشکیل خانواده از عوامل مختلفی تأثیر می‌پذیرد. توسعه و نوسازی در دنیای جدید با تغییر سریع و قابل توجه شرایط اقتصادی و اجتماعی افراد، تغییر در زمان ازدواج و تأخیر آن به زمان دورتر را موجب شده است.

فروپاشی نظام‌های خانوادگی گسترده، جایگزینی اقتصاد تجاری و صنعتی به جای اقتصاد کشاورزی سنتی، پیچیده تر شدن تقسیم کار اجتماعی، گسترش تحصیلات همگانی و مشارکت بیشتر زنان در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی خارج از خانه، عواملی هستند که در تأخیر ازدواج زنان نقش دارند. یافته‌های پژوهش حاکی از این است که بین نگرش والدین، وضعیت تأهل، میزان تحصیلات والدین و سن ایده آل ازدواج رابطه معنی داری وجود دارد. نگرش منفی والدین به ازدواج فرزندشان موجب افزایش سن ازدواج و نگرش مثبت والدین به ازدواج فرزندشان موجب کاهش سن ازدواج آنان می‌شود.

صادقی (۱۳۹۱) در پژوهشی نشان داد تأثیرپذیری الگوی ازدواج خویشاوندی فرزندان از ویژگی‌هایی نظیر سطح تحصیلات پایین، سن ازدواج پایین، قرار گرفتن در طبقات اجتماعی پایین تر و برخورداری از زمینه روستایی؛ همچنین تأثیر خصوصیات والدین از جمله الگوی دخالت و سخت‌گیری آنان بر ازدواج خویشاوندی فرزندان و نگرش نامطلوب آنان به این نوع ازدواج‌ها نیز تأیید می‌گردد. همچنین خو و کنتری (۲۰۱۵) در مطالعه‌ای به بررسی ارتباط بین سبک زندگی والدین و امید به زندگی متأهلی در میان جوانان پرداختند و نشان دادند که سبک زندگی سالم والدین باعث ارتقای امید به زندگی متأهلی در میان جوانان می‌شود و آگاهی و نگرش آنها درباره شیوه زندگی سالم و عملکرد آنان در ارتقای سبک زندگی سالم در امید به زندگی متأهلی در میان جوانان تأثیر گذار است. یوسف زاده (۲۰۰۸) در مطالعه‌ای به بررسی روابط سطح توقعات مادران و افزایش تمایلات زندگی مجردی در بین فرزندان پرداخت و

نتایج نشان داد که افزایش سطح توقعات مادران از شیوه‌های زندگی فرزندان می‌تواند تمایلات زندگی مجردی در بین فرزندان را افزایش دهد و از انجام ازدواج به موقع در آنان جلوگیری نماید.

سختگیری والدین یکی از عواملی است که در گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی مؤثر است، ناآگاهی والدین از ضرورت کاهش گرایش به زندگی مجردی و مجرد قطعی و ازدواج به موقع فرزندان از جمله عواملی است که بعضاً باعث بروز پاره‌ای بی‌تفاوتی‌ها می‌گردد که بیشتر در خانواده‌های محروم و کم‌سواد دیده می‌شود و یا مانع تراشی‌های بی‌موردی را موجب می‌شود که عملاً بر مشکلات ازدواج جوانان و افزایش گرایش آنان به زندگی مجردی و مجرد قطعی می‌افزاید. اکثر جوانان در این نکته متفق القول هستند که خانواده‌ها به طور جدی و از طریق تعلیم و آموزش از ازدواج صحبتی به میان نمی‌آورند و فقط با گوشزد کردن ازدواج‌های ناموفق و یا به رخ کشیدن ازدواج‌های موفق در باب مسأله گاه‌گاه سخنرانی می‌کنند. پدران و مادران که عموماً در این گونه موارد آموزش ندیده‌اند طبعاً نمی‌توانند راهنمای فرزندان باشند.

از مهم‌ترین سخت‌گیری‌های والدین می‌توان به عوامل اقتصادی مهریه و جهیزه سنگین نام برد. به علت افزایش بسیار نگران‌کننده طلاق در سال‌های اخیر خانواده‌ها ترس خود را با بالا بردن مهریه سنگین از بین می‌برند که البته مسکنی بیش نیست مهریه را سنگین می‌گیرند و روزبه روز رقم آن را بالا می‌برند و این درحالی است که آنها به رابطه مستقیم خوشبختی و افزایش مهریه معتقد هستند ولی خانواده‌ها باید بدانند که درانتخاب درست و صحیح باید فکرکنند نه مهریه. در نتیجه این مورد پسران از ترس مشکلات احتمالی زندگی و طلاق جرأت‌پا پیش گذاشتن را ندارند از طرفی گاهی خانواده دختر توان خرید جهیزه سنگین را ندارند و به این خاطر ازدواج دخترشان را به عقب می‌اندازند و موجبات گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی را فراهم می‌نمایند.

پیشنهادات

برای تسهیل امر ازدواج جوانان و در نتیجه، کاهش گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی موارد ذیل براساس یافته‌های تحقیق پیشنهاد می‌شوند

برگزاری کلاس‌های آموزشی درباره ازدواج و تحلیل و بررسی پیامدهای گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی.

ایجاد مراکز ویژه برای شناختن موقعیت‌های افراد طالب ازدواج و فراهم کردن زمینه آشنایی خانواده‌ها و خواستگاری در مواردی که با معیارهای مورد نظر دختر و پسر هم خوانی داشته باشد.

فراهم کردن امکانات ازدواج به دور از مخارج غیر ضروری و در چارچوب فرهنگ دینی، از نوع ازدواج‌های گروهی که در سال‌های اخیر شاهد برگزاری ساده و صمیمی آنها بوده ایم، تا به این وسیله جوانان بتوانند با صرفه جویی، زمینه یک زندگی ساده و سالم را فراهم کنند.

قرار دادن افرادی که ازدواج کرده‌اند در اولویت‌های اشتغال و در واقع، توجه به اشتغال جوانان به دور از تبعیض و رابطه محوری. فرهنگ سازی ازدواج ساده، که یکی از راهکارهای اصلی در کاهش گرایش جوانان به زندگی مجردی و مجرد قطعی و حل مشکلات ازدواج آنان بوده است و باید از سوی رسانه‌ها دنبال شود. اگر معیار ما در ازدواج و انتخاب همسر، ساده تر باشد، همه یا اکثر این مشکلات وجود نخواهد داشت. باید بینش جوانان و خانواده‌ها نسبت به زندگی مجردی، مجرد قطعی و ازدواج اصلاح شود تا بتوان مقدمات ازدواج آنان را در زمان مناسب و با الگوگیری از امامان معصوم (ع) که پیش از ۲۰ سالگی اقدام به ازدواج می‌نمودند، فراهم کرد.

باید تدابیری از سوی مر بیان، مسئولان فرهنگی و دولت در نظر گرفته شود که جوانان در ابعاد گوناگون جسمی، جنسی، عقلی، اجتماعی، عاطفی و اقتصادی به طور هماهنگ و متناسب رشد نمایند. آنچه در حال حاضر مشاهده می‌شود ناهم ترازوی رشد و بلوغ جنسی و جسمی با دیگر ابعاد رشد یعنی رشد عقلی، اجتماعی، اقتصادی و عاطفی جوانان است. از این رو، جوانان سال‌ها پس از رسیدن به بلوغ جنسی، منتظر یافتن شغل مناسب، تکمیل تحصیلات و دیگر پیش نیازهای زندگی باقی می‌مانند که در نتیجه، یا اصلاً به آن دست نمی‌یابند و یا وقتی به آن‌ها می‌رسند که دیگر شادابی، طراوت و انگیزه ازدواج را ندارند. در هر دو صورت، لذت از زندگی مجردی و مجرد قطعی در جوانان آسیب پذیر می‌باشد و آنان را در معرض خطرات جدی قرار می‌دهد..

۷۴..... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال یازدهم، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۶

با توجه به محدودیت‌های موقعیت‌های جغرافیایی و فرهنگی نمونه مورد مطالعه پیشنهاد می‌شود که این تحقیق با دیگر گروه‌ها، موقعیت‌ها و فرهنگ‌ها انجام شود..

منابع

- احمدی، حسن و جمهری، فرهاد. (۱۳۸۰). روانشناسی رشد ۲، نوجوانی، جوانی، میانسالی و پیری. تهران: پردیس.
- آستین فشان، پروانه. (۱۳۸۰). بررسی روند تحولات ازدواج و عوامل اجتماعی، جمعیتی مؤثر بر آن طی سال‌های ۷۵-۱۳۵۵، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده: علوم اجتماعی، جمعیت‌شناسی.
- اسکندری چراتی، آذر. (۱۳۸۷). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر تأخیر ازدواج در ایران با تأکید بر استان گلستان، فصلنامه تخصصی جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد آشتیان، سال چهارم، شماره سوم
- اسماعیلی، احمد. (۱۳۸۹). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر در افزایش زندگی مجردی در بین جوانان کشور ایران، تهران. مرکز مطالعات و تحقیقات زنان دانشگاه تهران.
- اقامتی گشتی، رضا. (۱۳۹۳). چالش‌های زندگی مجردی در شهر رشت، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه گیلان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- برزن، امیر. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر دیرکرد ازدواج دختران شاغل قوه قضائیه، پایان‌نامه. دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، دانشکده علوم اجتماعی. کارشناسی ارشد.
- پارسه، شهاب. (۱۳۹۳). ازدواج و موانع اجتماعی آن در خانواده‌ها، مقاله‌های همایش‌های ایران. کنگره بین‌المللی فرهنگ و اندیشه دینی. مرکز راهبری مهندسی فرهنگی شورای فرهنگ عمومی استان بوشهر.
- جعفری مژدهی، افشین. (۱۳۸۲). عدم تعادل در وضعیت ازدواج در ایران، پژوهش زنان، شماره ۵، دوره ۱، بهار ۱۳۸۲، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات زنان دانشگاه تهران.
- حسین زاده، رسول. (۱۳۹۰). بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر در تأخیر ازدواج جوانان شهرستان گرمسار، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد گرمسار.
- ساروخانی، باقر. (۱۳۷۰). مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی خانواده، تهران، انتشارات سروش.
- سامانی، سیامک و فولادچنگ، محبوبه. (۱۳۸۵). روانشناسی نوجوانی. شیراز: انتشارات ملک سلیمان.
- سماوی، سید عبدالوهاب. (۱۳۸۰). بررسی تأثیر یادگیری مشارکتی بر عزت نفس و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در درس علوم اجتماعی سال سوم راهنمایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، شیراز: دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- علامه طباطبایی. (۱۳۶۴). ازدواج دائم و ازدواج موقت از نظر اسلامی، گردآورنده حسن موجودی، انتشارات موجودی.
- فرهمند بیگی، سمیرا. (۱۳۸۷). بررسی رفتارهای فردگرایانه و جمع‌گرایانه به تفکیک جنس در تأخیر در ازدواج، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد تهران مرکزی

بررسی عوامل مؤثر بر گرایش جوانان به زندگی..... ۷۵

قلیلی رنالی، زهره. (۱۳۹۱). بررسی و تدوین معیارهای بومی آمادگی برای ازدواج از دید جوانان، والدین و کارشناسان ازدواج، و ارزیابی میزان آمادگی ازدواج در جوانان شهر اصفهان، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم توانبخشی. پایان نامه دکترا.

کاظمی پور، شهلا. (۱۳۸۴). تحول تأخیر ازدواج در ایران و عوامل جمعیتی مؤثر بر آن، پژوهش زنان، شماره ۳

کاظمی پور، شهلا. (۱۳۸۳). تحول سن ازدواج زنان در ایران و عوامل جمعیتی مؤثر بر آن، پژوهش زنان، شماره ۱۰.

کنعانی، محمد امین. (۱۳۸۵). پیوند سنت و نوسازی در افزایش سن ازدواج: نمونه مورد مطالعه ترکمن‌ها، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال یکم، شماره ۱.

گولد، جولوس و ویلیام ل، کوکب، ۱۳۷۶، فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه محمد جواد زاهدی مازندرانی و دیگران. تهران: انتشارات مازیار.

گیدنز، آنتونی. (۱۳۸۶). چشم اندازه‌های جهانی، ترجمه محمدرضا جلائی پور، تهران، انتشارات طرح نو.

لوکاس، دیوید و پاولمیر. (۱۳۸۱). درآمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه حسین محمودیان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

مجبی، حکیمه. (۱۳۹۳). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر بالا رفتن سن ازدواج در بین دختران شهر تهران.

محمودیان، حسین. (۱۳۸۳). سن ازدواج در حال افزایش، بررسی عوامل پشتیبان، مجله علوم اجتماعی، شماره ۲۴

هیول، مک دونالد. (۱۳۸۸). بررسی علل افزایش سن ازدواج، ویژه نامه علمی استانداری تهران.

Caldwell, J. (1981). The Mechanisms of Demographic change in Historical Perspective, *Population Studies*, Vol. 29: pp. 345-366.

Hajnal, J. (1965). European Marriage Patterns in Perspective, in D. V. Glass and D. Eversley (eds). *Population in History*, Arnold, London: pp. 42-101.

Hamilton, G. and Siow, A. (2007), Class, Gender and Marriage, *Review of Economic Dynamics*, Vol. 10, No. 4, pp. 549-575.

Murayama, S. (2010). Regional standardization in the age at marriage: A comparative study of pre Industrial Germany and Japan, *The History of the Family*, Vol. 6, No. 2, pp. 303-324.

Nettles, E. J. and Loevinger L. (2004). Sex role expectations and ego level in relation to problem marriages, *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 45, No. 3, pp. 676-687.

Roussos, P., and Wells, A. (2008) Impact of education and employment of women to delay marriage, *Journal of Aging Studies*, Vol. 2, No. 32, pp. 106-120.

Vera, H.; Felix M.; Berardo, D. and Berardo H. (2000). On gold diggers: Status gain or loss in age heterogamous marriages, *Journal of Aging Studies*, Vol. 1, No. 1, pp. 51-64.